

גליון כ"ז (שנה ט') תשפ"א

מבאר תורתו של
מרן הגה"צ
רבי יונה הלוי
פארסט זצ"ל
בעהמח"ס דברי יונה
וראש ישיבת ד'נייטרא

דברי יונה

דברי יונה על פרשת אמור

השאלה שלעולם דין הטומאה פושט את דין האיסור, שאם יש טומאה יש איסור בזה, ואם אין טומאה אין איסור בזה. לכן אמר להזהיר גדולים על הקטנים, כלומר כאשר מדובר בטומאת כהנים, או הגדולים, דהיינו הטומאה שנחשב לדבר גדול כנ"ל, הוא הקובע מה יהיה הדין בהקטני, דהיינו חלק האיסור שבו.

היוצא מזה כי הטומאה והאיסור הם שני דברים התלויים זה בזה, כל דבר שיצא מזה היפוך של טהרה, כמילא הוא בכלל איסור, וכן הוא גם בענין הטהרה של בחור, הציבור שאני מדבר להם עכשיו, סוף כל סוף הרי אתם בחורים מבוגרים, אבל עכ"ז עליכם לדעת שעשיתם מתחיל החיים שלכם, יש חלק מסויים בחיים והוא כשהוא צעיר, שנתנים להאדם מתנה שבהם יכול להשלים עצמו, ואין לו עדיין דאגות החיים האמיתיים, והזמן הזה כבר עבר, אמנם לא לגמרי, אבל החלק הגדול מזה כבר עבר, שנות החדר, השנים שמתגדלים בחיק ההורים, אצל המלמד, וכן השנים של ישיבה קטנה, ואח"כ ישיבה גדולה, בכל השנים האלו הרי צריכים להניח יסוד לחיים ולהתכונן לעתיד.

ומה עשיתם בכל השנים האלו, יש מי שקנה לעצמו תורה ויר"ש, ויש שקצת נפל בשאיפתו, אבל בודאי יש כמה בחורים כאן שיש להם עוד מה להטיב, והרי אצל יהודי לעולם אינו מאוחר, ובודאי כל דבר יכולים לתקן, אבל הדבר היותר קשה לתקן, זהו לתקן את הזמן שעבר, הזמן הוא דבר האבוד, הזמן שנחסר אין יכולים להשלים לעולם, שהרי אם בזמן שעבר היה מתנהג טוב כמו בזמן ההנהגה, הרי ההנהגה כבר היה יותר טוב, נמצא ששום דבר אינו אבוד כל כך כמו הזמן.

כל אחד יודע בעצמו איך הוא מרגיש כשאינו לומד טוב, שאז הוא מרגיש מאוד רע ואשם כלפי הרבוש"ע, שהרי הוא נותן לו את הכל, כל ההצטרפות שהוא צריך כדי שיוכל לעסוק ולהתייגע בתורה ויר"ש, והקב"ה אומר, אני נותן לך מקום תורה, אני נותן לך כל הצטרפותיך, תנצל את זה להתעלות יותר ויותר, ואין לו פתחון פה מה להשיב על זה, אבל בכל זאת הבעל דבר בא ומפתה לעסוק בדברים בטלים, איברא ידוע מ"ש צדיקים תינה אם העולם הבא היה כאן לפנינו, והעולם הזה בחובת הלכות, אבל למעשה הוא להיפוך, העוה"ז מדבר אלי בכל יום, והעוה"ב מונח בספר חוה"ל או במורה נבוכים, אם כן מה יעשה הבן שלא יחטא, ומה יכול האדם לעשות כדי שלא ליפול בעצת היצר.

אספר לכם סיפור נורא שסיפר החפץ חיים זצ"ל, שהיתה איזה עיר במדינת רוסיה, שהיה שם ראש הקהל שהיה עשיר גדול, ורק בזכותו החזיקו כל הקהל מעמד, כי הוא היה משלם להרב להדיין ולהשוטט וכו', כולם הרויחו מעשירותו, ומסחרו היה שעשה ומכר בראנפון, אבל ברוסיה היה אסור לעשות כן, ואם היו תופסים אותו העונש על עבירה זו היה להיות נשלח לסיביר, וכידוע שמי שהיה מגיע לסיביר, נגמרו לו חייו, לא היה יכול להחזיק

ויאמר ה' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם. פירש"י אמור ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים.

ובפשטות הכוונה שהכהנים הגדולים יזהירו לבניהם הקטנים שלא יטמאו, ויש עוד כמה פשטים בדברי רש"י אלו, ועוד לאלוה מילין.

ואפ"ל בזה בהקדם מוש"כ במנחת חינוך (מצוה רס"ג) וזה לשונו, והנה לא אמנע מלכתוב מה שאני יודע אף שאפשר שהוא דבר פשוט למי שבקי בש"ס ושכלו בריא, אך איש כמוני לא אבוש לכתוב מה שנסתפק לי, הנה ידוע ומפורסם בכל הש"ס ספק טומאה ברשות היחיד טמא דנפקא מוסטה, וטמא ודאי כמבואר בסוטה (כח:): ובכמה מקומות בש"ס ותוס', וספק טומאה ברשות הרבים טהור לגמרי, ודין זה הוא דוקא בטומאה, אבל באיסורין אין נפקא מינה בין רה"ר לרה"י, אך אני מסתפק בכהן ונוזר בספק טומאה ברה"י, אם נגע, בודאי טמא הוא, אך אם התרו בו שלא ליטמא, ועבר וטימא עצמו, אי לוקה, אי נימא דהתורה גילה דוקא לענין טומאה, אבל לענין הלאו אפשר דאין לוקה, כי לענין הלאו שלו הוי ככל איסורין שבתורה ושריא, עיי"ש. והכוונה דלענין ספק איסור נחלקו הרמב"ם (הל' טומאת מת פ"ט ה"ב) והרשב"א (תורת הבית הארוך בית ד' שער א') אי ספיקא דאורייתא מה"ת לקולא או לחומרא, ואם כן להרמב"ם דבאיסור הוי ספיקו לקולא, נמצא דבספק טומאה ברה"י אף דהוי טמא, אבל לגבי הלאו אזלינן לקולא ואינו לוקה, ולהרשב"א אף בספק טומאה ברה"ר דהוי טהור, אמנם מצד האיסור אזלינן לחומרא, עיי"ש.

ואח"כ כתב המנ"ח וכן אני מסתפק לענין טומאת מקדש וקדשיו או לענין תרומה, דאם נטמא בספק ברה"י, אף שהוא טמא, מכל מקום אפשר שלא יתחייב מלקות או קרבן וכו', ומסיק המנ"ח, ונראה לי דלענין טומאה כיון דהתורה הוציאה הלאו בלשון טומאה, שלא יכנס למקדש בטומאה, וכן בקדשים ותרומה שלא יאכלם בטומאה, אם כן העיקר תלוי בטומאה, דכל היכא שהוא טמא חייב, כי הוא טמא ועל זה הקפידה תורה, וכן ברה"י כיון שהוא טמא חייב, וברה"ר שהוא טהור פטור אף שבאיסורין אינו נוהג דין זה, וכן בכהן ונוזר, כיון שעיקר הלאו הוא שלא יטמא לכן עובר וכו', עיי"ש.

ולפי"ז אפשר לפרש בדרך רמז כוונת רש"י להזהיר גדולים על הקטנים, דבר גדול נקרא דבר שנוגע למעשה עכשיו, דבר קטן נקרא מה שאינו נוגע למעשה, ולכן בענין השאלה הנ"ל, השאלה אם נעשה טמא או לא, הוא נוגע למעשה אם צריך להטהר, ובאמצע הוא מטמא כל דבר טהור, אם הוא טמא דינו כך ואם הוא טהור דינו כך, אבל השאלה אם עשה איסור או לא, זהו ענין של תשובה, אבל אינו נוגע למעשה עכשיו אם עשה איסור או לא, וכיון שבענין טומאת כהנים הרי נוגע מאד השאלה שנקבעים יחד שאלה של איסור ושל טומאה כנ"ל, ולפעמים יש סתירה בין הכללים, והרי פשטנו

ועבודה, היום היצה"ר הוא כל כך מטמטם המוח, שהשכל הישר של יהדות כבר אין לו מקום, ובפרט בימי ליל ששי וער"ש אינו טוב שיושבים בטל, והרי בער"ש היו צריכים להיות בבית המדרש עוד יותר מכל יום, שצריכים להתכונן לשב"ק בלימוד התורה, ואז השבת הוא שונה לגמרי, ואתם הרי בחורים חסידים מאמינים בני מאמינים, ועם כל זאת היצה"ר מפריע לזה כל כך בקלות, היום היצה"ר אין צריך לפצצת אטום, אלא בכל דבר קטן הוא עושה זאת, היתכן שיהיה כך.

ואני יודע שבהמשך החיים תתחרטו על זה, יש אברכים שיש להם שברון לב ודופקים על חטא על חטאים ראשונים, ואומרים מדוע עשיתי זאת, והיום הם מאושרים כשהם יכולים לחטוף שעה ועוד שעה ללמוד תורה, אבל אין להם כל כך הרבה אפשרות, לכן תראו שלא יהיה קבוצות של שיחת חולין והוללות וכדומה, צריך ללכת לישן בזמן, ומ"ש חז"ל (סוטה מב.) ארבע כיתות שאינן מקבלות פני השכינה, אין חייבים לקנות זאת בישיבה, אני מבקש שתעסקו בתורה בהתמדה, כי עכשיו הזמן להתמדה, ועכשיו הזמן הכי טוב להתעלות בתורה, כי אחר כך בחודש אחד לא תלמדו כל כך, כמו שאתם יכולים עכשיו ביום אחד.

בפרשת השבוע [ויקרא כב י] וכל זר לא יאכל קודש.

ואמרז"ל ומובא ברש"י דבתרומה הכתוב מדבר. והנה באיסור הטבל חקר הגר"י ענגיל זצ"ל [אתון דאורייתא כלל ב] אי הוי איסור בפני עצמה או דהאיסור הוא מצד שהתרומה עדיין מעורב בו. ומביא שם שיש בזה מחלוקת רש"י ותוס' ביבמות [פז]. דרש"י שם סובר דטבל אסור לצד שמעורב בו התרומה והתוס' שם הקשו עליו דא"כ היה ראוי שיהיה טבל מותר לכהן עיי"ש. וכתב שם בביאור שיטת רש"י דכמו דמצינו בקדשים דאחר הזריקה והקטרה הכהנים אוכלים משולחן גבוה ה"נ אפשר דהתרומה המעורבת בטבל היא חלק גבוה וע"כ אסורה לכל ואחר שנפרש אוכלים הכהנים משולחן גבוה. ועד"ז כתב שם לבאר המחלוקה [יומא פג]. דפליגי רבנן וכן תימא בטבל ותרומה הי מיניה חמור טפי דלרבנן תרומה חמורה דאי אפשר להתיר האיסור שבה משא"כ טבל דאפשר לתקוניה ולכן תימא טבל חמור דאסור לכל משא"כ תרומה דמותרת לכהנים ואפ"ל דפליגי בסברא זו דרבנן דס"ל דתרומה חמירי ס"ל כרש"י הג"ל דטבל אסורה רק מפני עירוב תרומה וא"כ ע"כ התרומה חמורה ממנו וז"ש בגמרא דטבל קל משום דאפשר לתקוניה והכוונה דמזה מוכח דטבל אסור רק מפני שהתרומה מעורבת בו שהרי כשנוטלין ממנו תרומתו שרי משא"כ בתרומה לא מצינו שום צד קל דאף שמוותרת לכהנים זהו רק דכהנים אוכלים משולחן גבוה אבל באמת מצד עצמו אסורה לכל וכן תימא סבר כשיטת התוס' דטבל הוי איסור מצד עצמו ולא לצד שהתרומה מעורבת בו וא"כ שוב א"צ לומר דכהנים אכלי תרומה משולחן גבוה ולפי"ז הוי טבל איסור שוה בכל וחמיר בזה מתרומה עיי"ש.

ולעיל מזה מביא ג"כ דברי הרא"ש דכתב עמשאז"ל [נדרים יב]. דהמתפס בתרומה הוי כמתפס בדבר האסור דאע"ג דמתסרי ע"י פיו לא הוי דבר הנדור דהא מעיקרא נמי אסור משום טבל ופיו לא אסור אלא התיר שהוציא השיריים מידי טבל ע"כ ומשמע ג"כ מזה דחלק התרומה הוא דהוי צד האיסור בתוך הטבל לכתחילה ולא דנעשה אסור ע"י הפרשתו לכן הוי מתפס בדבר האסור עיי"ש.

ועכ"פ אנו רואים בזה ענין נפלא בדין התרומה דהוי בעצם גוף האיסור וכל זמן שהוא בתוך טבל הכל אסור בשבילה ויש חיוב מיתה להאכלה ואח"כ כשמפריש חטה אחת הרי גוף האיסור משתנה להיות קדשים שמצוה לאוכלה והכל נעשה מותר. ובעצם כן מצינו בכמה ענינים דע"י ענין קטן מתהפך מאיסור לקדושה וביאת כה"ג לקדשי קדשים ביוכ"פ יוכיח דכשעשה כל סדר עבודת יוכ"פ כהוגן הרי התגלה על ידו הקדושה הגדולה ביותר בעולם ואם שינה בדבר קטן מן הקטנים בסדר העבודה שוב לא היה רשאי אז ליכנס לקדשי קדשים ובכניסתו עבר על איסור חמור ל"ע. וכידוע שגם בלשון המקרא מצינו קדש לגבי קדושה וכן מצינו קדש לגבי זנות [דברים כג יח] לא יהיה קדש וגו' דאותו פעולה עצמה תלוי בהבדלה דקה מן הדקה שיהיה אסור באיסור חמור או שיהיה מצוה גדולה וקדושה יתירה שאין ערוך לה.

והנה השי"ת עשה ככה את סדר העולם שהאדם זקוק לחלק הגשמי ומה שהוא עושה בגשמיית שצריך ליה ברוחניות הלא בזה מתקדש הגשמיית בקדושה יתירה אמנם הגשמי המיותר הרבה זה כבר נמצא על סף ענינים האסורים. ויש לעורר בזה בנוגע לסדר האכילה אשר תלי"ת הישיבה

שם מחמת הסבל הגופני שהיו עוברים שם, וחזן מזה שכבר לא ראה את אשתו ובניו, ובאמת היה סכנה גדולה בדבר, אבל הרי אנשים מסתכנים לפעמים בשביל פרנסה, וכך עברו שנים רבות שבהם הצליח הראה"ק במסחרו, והיה בעל צדקה גדול, וחילק צדקות הרבה, אך לא לעולם חוסן, והגיע היום שהממשלה גילתה אותו, והועמד למשפט ונמצא אשם, אבל הסדר היה שהיו נותנים להנאשם בקשה אחת שיכול לבקש לפני עשיית הגזר הדין, ובקשה זו חייבים למלאות, ובקשתו האחרונה של הראה"ק דינן היה שלפני שמולכים אותו לסיביר יקבצו את כל בני העיר, מגדול ועד קטן, והוא רוצה לשאת בפניהם דברי פרידה, ואחר כך יוליכו אותו.

כמוכן שבקשתו נתמלאה, ונתקבצו שמה כל הקהל מגדול ועד קטן, ובהם ראשי העדה הרב והדיין וכו', והראה"ק עלה לשאת את דברו, וכך אמר להם, הנה אנכי הולך לסיביר, ושם אצטרף לבלות את שארית ימי חיי, אני רוצה להגיד לכם את אשר על לבי, כל אנשי העיר הרי ידעו שאני עושה את הבראנפן, ומוזה נובע עשירותי, וכילכם הווחתם מזה שהייתי עושה, וכולם ידעו גם כן שאם יתפשו אותי, אוכל להגיע לסיביר ע"ז, ודבר זה הרי נמשך שנים רבות, אם כן טענתי אליכם, מדוע אף פעם לא אמר לי אדם שאינו כדאי לעשות את זה, כי אני משחק בחיי, אמנם אני לוקח את האחריות על עצמי, אני עשיתי זאת ומגיע לי העונש, אבל מדוע לא אמרתם לי שלא לעשות זאת, ועל זה שלא אמרתם לי כלום לא אמחול לכם אף פעם, כי מסתמא אם היו אומרים לי הייתי חושב פעמיים אם כדאי באמת לעשות כן, אם זה שווה באמת, ומסיבה זו קבצתי את כל הקהל, כדי שתדעו שיש בלבי עליכם, וכמוכן כל הקהל היו שומעים ובוכים.

כמו כן אמר החפץ חיים איני רוצה שתשאלו אותי בשמים, כשתעמדו לדין לפני בורא עולם, מדוע ראיתי ושתקתי, מדוע לא אמרתם לכם מה גודל העונש על העבירות, לכן אינני שותק ואני אומר לכם מה שצריך תיקון, והמעשה שם היה שאנשי העיר התווכחו עם החפץ חיים שאי אפשר לתקן, אמר להם אני רוצה שתחתמו לי שאמרתם לכם, כי איני רוצה שיהיה עלי תביעה בשמים, אני אגיד שאמנם הייתי שם אבל הם התווכחו עמי, ומה יכולתי לעשות, לכן תחתמו ואקח את הכתב עמי בקבר, כדי שאוכל להוכיח שהוכחתי אתכם היום שמעולם, גם אני רוצה לומר לכם כן, אני כבר יהודי בא בימים, ולא רחוק היום שאעלה לפני כסא הכבוד, ויאמרו לי היתכן שראית וידעת שיש מכושול בזה וכוה ושתקת, ולא הוכחת אותם בשבט מוסר, לכן לא אוכל להחריש.

הרי כל אחד מכם יודע ומבין שבחור בישיבה צריך ללמוד, הרי בעצם כל יהודי צריך ללמוד בכל מקום ובכל זמן, אפילו עני המחוזר על הפתחים מבואר בשו"ע (יו"ד סי' רמ"ו ס"א) שחייב לעסוק בתורה, אבל בפרט כאן בישיבה, שהוא מקום מוכשר ומיוחד לכך, אמנם אין ספק שיש בחורים שלומדים, אבל הרי יש הרבה בחורים שלומדים מאד מעט, או שלומדים רק חלק מהזמן, בשעה שהקב"ה נותן להם הזדמנות לשבת ולעסוק בתורה בתמידות, והם אינם מנצלים זאת.

מי יודע כמה צער ועגמת נפש שיש לאדם במשך ימי חייו, הוא תוצאה מזה שלא ידע לנצל את שנות בחרותו לתורה ועבודה, וכי מתי הוא הזמן ללמוד ולהתפלל על חייו אם לא עכשיו, עכשיו הוא הזמן להניח יסוד ולהתכונן בתורה ובתפלה, אחר כך כבר יהיו כל מיני טרדות, ובחור שאינו עושה כן אין כוונתו לרעה, אלא הוא פשוט רחמנות שהבעל דבר מצליח להפילו ברשתו, הרי אביו ואמו חנכוהו וגדלוהו ושלחוהו לישיבה שישב על התורה ועל העבודה, ואינו משכיל לנצל את זה, אמת שאין צריך כל אחד להיות כרב האי גאון, אבל ללמוד ולחזור ולדעת כמה מאות דפי גמרא אתם יכולים, כל אחד יכול לעשות כן, ותדעו שאם אתם תשבו ותלמדו, הבעל דבר לא ישלוט עליכם להכשיל אתכם בעבירות והתגשמות וכדומה, ואם תעשו תשובה וחשבון הנפש, הקב"ה הרי הוא מלא חסד ורחמים, הוא יעזור לכם להתחיל דף חדש, וישפיע לכם חסד משמים, כי הקב"ה אינו שוכח מאף אחד.

ויש לעורר באלו שמתיישבים ומשוחחים בבית המדרש בלילה עד שלש לפנות בוקר, הרי אין הם מדברים בדברי תורה, ואפילו אין מדברים דברים אסורים אלא דברים בטלים לבד, איך אפשר להתנהג כן, כל אדם מוכוּבד אפילו גוי לא ישב בלי לעשות כלום, ויהודי שנברא לשמש את קונו, נמצא נמצא בישיבה ובבית המדרש, ויש לו את כל היכולת ללמוד, איך הוא מרשה לעצמו להתנהג כן, מיילא כמה דקות עוד אפשר לשכוח, ומיד נזכרים והולכים לקרוא קריאת שמע ולישן, אבל להמשיך כך ולא לעשות כלום איך אפשר.

אני זוכר בשנות בחרותי, שלא עלה על הדעת להתנהג כן, ואז היינו בחורים מבוגרים בגיל כ"ב כ"ג, והיה דור שעבר את החורבן, והיצר הרע הרי הוא כבר זקן ולא נולד היום, אבל כל אחד הבין את הנחיצות לנצל את הזמן לתורה

מקושר לענין הגחון והבטן וכל ההליכה הוא בענין זה אמנם זהו דבר קללה ל"ע ולא באלה חלק יעקב תלמידים יקרים העוסקים בתורה בקדושה ובטהרה.

ולעומת זה כן יש לזכור שגם בעת הארוחות בכל יום יזהרו שלא להביא המאכלים לידי קלקול בחינם ולא יקחו מה שאין צריכים לה ולא להתחיל במאכל ולהניחה באמצע כי כל זה מביא לידי ביזוי אוכלין שזהו איסור חמור. ואף שכל הענינים הללו נראים כענינים קטנים אבל כשנזהרים מכל זה הרי זה השער והפתח לדברים גדולים ואפ"ל בדרך רמז בדברי רש"י בפרשתן אמור ואמרת להזהיר גדולים על הקטנים שאם רוצים להזהיר על ענינים גדולים הרי צריכים להזהיר על הענינים הקטנים ועי"ז יגיעו בניקל להצליח בהענינים הגדולים בעזה"ת. ולכן צריכים להשתדל בכל זה ויש ללמוד ספרי חסידות שמעורר הנפש להתרחק מריבוי בעניני הגוף ועי"ז מגיעים לטהרת הנפש ולהצלחה בכל הענינים.

~ משנה י"ז ~

ראיתי בשם הגאון רבי יונתן זצ"ל בעל יערות דבש לבאר המשנה (אבות פ"ד מ"ז) יפה שעה אחת של תשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא, ומאידיך איתא (שם) יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה. וצריך להבין אם כן מה עדיף טפי קורת רוח בעולם הבא או תשובה ומעשים טובים בעולם הזה, ומבאר בדרך משל לבית שהיה יקר ומפואר עד מאד, והיה מלא עם כל מיני דברים יפים יקרים, אבל היה חומה מסביב שהיה אי אפשר להכנס אליו, ולכן לא היו יודעים מה שיש בתוך הבית, אבל כיון שהחומה נופלת אז כל האור והיופי שבתוך הבית פתאום נתגלה בבית אחת, וז"ש תשובה ומעשים טובים בעולם הזה, זהו הדבר היותר מפואר ויקר שיש, אבל יש בעולם הזה חומה שאינו מניח לנו לראות את האור שבו, ולכן אינו נראה מאיר כל כך, והחומה הוא הגוף והחומר, אבל בעולם הבא נופל החומה, ושם מרגישים האור שבו, ששוב אין חומה מסביב להתשובה ומעשים טובים.

וזהו הענין שבזמן הזה צריכים להתחזק כל כך, כי יש חומה שמונע אותנו מלראות את האור שבתורה ומצוות הגאון ר' מיכאל בער זצ"ל אמר באחד מדרשותיו, אמנם הרי איני אדם שמתיהר לומר שמוצדק אני להגיד מוסר לאחד מכס אלא שאני רוצה להרגיש כחבר גדול בשנים שכבר שמוע וראה הרבה, ורוצה שיהיה לו זכות לעזור לאחרים שעדיין צעירים ממנו לכן אני אומר לכם אהובי ויקרי, כל אחד מכס יחיה את שנותיו בעולם הזה, ואחר כך יעלה לעולם שכולו אמת ויתן דין וחשבון והרבה פעמים אדם חי כל ימיו ואף פעם לא הגיע לנקודת האמת של היהדות, ולכן צריך לעבוד על זה ביחד, ואחד יעורר את השני, וממילא צריך להוכיח. (דברי יונה ח"ב דף קנ"ט)

~ משנה י" ~

דרשו חז"ל (יומא יט:) עה"כ (דברים וז) ודברת בם, ולא בדברים בטלים, ולכאורה יש לדייק דהול"ל ולא בדיבורים בטלים, ומדוע אמר דברים בטלים, אלא נראה הכוונה בזה כי אדם שאינו במצב של תורה ויראת שמים, נולדים אצלו דברים בטלים, היינו דברים שבאמת אין להם חשיבות ואין להם מקום, נדמה אצלו שהם איזה דבר חשוב, נמצא שע"י שאינו עוסק בתורה ויר"ש, דברים שהם בטלים מתחילים לתפוס אצלו מקום, לא דוקא שהוא מדבר דיבורים בטלים, אלא בעצם דברים שהם בטלים ולא חשובים, נעשים אצלו חשוב, והוה ודברת בם וממילא ולא בדברים בטלים, שלא יהיה אצלך חשיבות לדברים בטלים, וזהו (אבות פ"ד מ"י) אם בטלת מן התורה יש לך בטלים הרבה כנגדך, ולהנ"ל א"ש שאם היית מדבר במה שאתה צריך לדבר היינו בדברי תורה, לא היית מגיע לדברים בטלים, כי לא היה תופס אצלך מקום, אבל כיון שביטלת מן התורה, נולדים לך בטלים חדשים, והם נעשים חשובים כנגדך במקום הד"ת שהיו צריכים להיות חשוב אצלך. (דברי יונה ח"ב דף מ"ה)

משתדלת שהתלמידים יקבלו אוכל בהרחבה ועצהו"ט אמנם יש כאלו שמוסיפים על זה מבלי שיעור וערך. והשבת בדרך צחות משאמרו"ל [שבת ד:] נופו בטר גופו גריר שכל מה שמשותלים להשיש בלב התלמידים חלק הרחני בבחינת האילן והנוף הכל בטר גופו גריר שמגרר הכל בענינים הגופניים וזה מתהרס עניני הקדושה. ולדוגמא חשבתי שיהיה לנכון לחשוב קצת חשבון כמה מי סאדא שותים כאן לרויה ויהיה זה מורה באצבע עד כמה ישנם כאלו המשוקעים בתאות אכילה ושתייה ל"ע. אף שאין לדמות דורינו לדורות שעברו בפרטים אלו אמנם יש מקום לספר כי מלפנים באייראפע לא היה משקה זו בהישג יד כ"כ.

ודכירנא שאצל מרן רבינו זצ"ל היה לו על שב"ק קצת מי סאדא וכשהיה לו אורח היה זה הכיבוד שנתנו לו חצי כוס ממנו. ושמעתי סיפור נפלא מהגה"צ רבי אברהם מטשעקענאו זצ"ל שפעם נתנו לו מי סאדא וסיפרו לו שהוא משקה התוסם עם הגאון שומצא בו וכאשר הניח הכוס ולא שותה ממנה במשך זמן רב עוררו אותו שאם לא ישתה תיכף הרי יפוג ממנו כח התוסם וכאשר שמע הדברים נענה ואמר וכי כך הוא מציאות של משקה זו שיחייב אותי מתי שאהיה מוכרח לשתותו ותיכף דחה ממנו הסאדא ולא רצה עוד לשתותו. וכדיום אנו רואים שיש כל כך דקדוקים באופן שתיית הסאדא שיהיה קר מאד ושהיה בו כמה גוונים ועוד שכל זה הוא השתדלות בעומק הגשמיות. ומסופר על החפץ חיים זצ"ל שפעם כשטעם ממרק שנתנו לו הרגיש בו טעם טוב ונפלט מפיו איזה ביטוי של שבח על המאכל ותיכף התעורר ודחה המאכל מלפניו ולא רצה לאכול עוד כיון שהרגיש בו טעם ביותר כך היה ההשגות של הצדיקים בדור הקדום ויסופר גם מה שידוע שאצל מרן החת"ס זצ"ל טעמו פעם מהמרק אחר שאכל ממנה והיה מלוח באופן מבחיל עד שאי אפשר היה לאכול ממנה.

והנה באותו ענין רצוני להעיר בנוגע למה שתלמידים רוצים לילך אל החנות שבתוך הישוב ובתחילה יש לעורר בענין של שמירת העינים שצריכים להזהר מאד שלא להטמא ח"ו. ושמעתי בשם אחד מבעלי המוסר זצ"ל שאמר בביאור דברי הגמרא [במיות קיד] רב יצחק בר ביסנא אירכסו ליה מפתחי דבי מדרשא ברה"ר בשבואתא אתא לקמיה דרבי פדת א"ל זיל דבר טלי וטליא וליטיילו התם וכי דלכן יעץ לו ליקח טלי וטליא היינו ילד וילדה ולא שני ילדים דבשני ילדים יהיו טרודים בדיבור ביניהם ולא יסתכלו למצא המפתחות אבל כשיקחו ילד וילדה הרי לצד הקדושה שבהם לא יסתכלו אחד על השני אלא יסתכלו על הארץ וככה ימצאו המפתחות שנאבדו.

והנה התייחסות הישיבה כאן מחוץ לישיבת כרך גדול היה לתכלית זה שיהיו רחוקים ממקום של ראיות אסורות ואף שבימים הללו כולם טענו להגה"צ רבי מיכאל בער זצ"ל שהישיבה לא תוכל להחזיק מעמד אם לא תהיה במקום אנשים וככה יתעוררו להחזיקה אבל הוא לא רצה לקבל טענתם כי היה מוחלט אצלו שהתלמידים צריכים להיות רחוקים ומובדלים מטומאת הרחובות בעיר הגדולה כי כאן באמעריקע אי אפשר באופן אחר כי באמת בשנים מקדם לא היו רואים במשך חדשים רבים מה שיכולים לראות בשעה אחת בחצות העיר הגדולה. וחוזי מזה הלא בימים מקדם היו שקועים ביותר והנני זוכר בעת שהייתי לומד בימי בחרותי בלובלין הרי אף שהייתי שם שלש שנים כמדומה לי שלא יצאתי מחוץ לגבולי העיר אפילו שלשה פעמים אמנם פעם אחרת שהלכנו יחד שלשה בחורים ללוות את רבינו זצ"ל יחד עם הגה"צ מקאזניץ זצ"ל למסילת הברזל ובדרך חזרה היה נדמה לנו שעלמה אחת שאלה מאתנו איזה דבר וכל כך נגע הדבר בלבבנו עד שהתחלנו לרוץ בכל כוחותינו להגיע לישיבה ולהתרחק ממקומה. וככה היה ההתנהגות בימים הללו להתרחק בריחוק מוחלט מכל נגיעה כל דהוא בדברים הללו.

ויודע המעשה מהרה"ק רבי שמחה בונם מווארקא זצ"ל בן הרה"ק הרמ"מ מווארקא זצ"ל שהיה בא"י והיה נזהר עד מאד בשמירת עינים עד שהלך ברחוב בעצימת עינים והיו מולכים אותו שלא ישל בהליכתו ושם הולך אותו הרה"צ מלעלוב זצ"ל ושאל אותו אחד וכי עד כדי כך צריכים להזהר והשיב כתיב [משלי ג ז] אל תהי חכם בעיניך והיינו שלא יעשו חכמות בענין ראיית העינים.

ועכ"פ צריכים להשמר מאד ולהזהר בזה ולכן אין להעלות על הדעת שהתלמידים ילכו אל תוך הישוב לחנות ואף שבעזה"ת כולם הולכים בצניעות אבל עכ"ז אין להסתובב במקום שיש נשים ובתולות ואמנם חוץ מזה יש לזכור מה שדברנו למעלה שאין צורך להיות גרור בתאות האכילה יותר מכפי הצורך והלא כ"א מקבל כאן בישיבה מה שצריכים וגם מקבלים מבית קצת ולאיה צורך יודקו לילך אל החנות. וראיתי ביאור על מה שאמרו [ראה יש נוחלין מוה.]. המאכל מביא לידי שינה כי הנשמה שואפת למעלה ועי" ריבוי האכילה הוא נמשך למטה בבחינת החומר ולכן זה מביא השינה וזה היה הקללה אצל הנחש [בראשית ג יד] על גחונך תלך שהוא

תורתו מגן לנו הוא מאירת עינינו

והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע (דניאל יב ג)

עובדות, מאמרים, ועינים **מזוהר הקדוש** ממרן זצ"ל

לכבוד ל"ג בעומר ערש"ק אמור הבעל"ט - יומא דהילולא
קדישא התנא האלקי רבן שמעון בר יוחאי זיע"א

ג"א תתפ"א

ומרומו זה בפסוק [בראשית יב ו] ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם עד אילון מורה, דהנה איתא **בוה"ק** עד מקום שכם דא ביה כנישתא עד אילון מורה זה בית שלמדו בו תורה ברבים, ומרומו בזה לפי מה שאמרנו למעלה דענין ויעבר אברם, היינו שזכר תמיד שכל העוה"ו הזה הוא רק עולם עובר, ועי"ז הגיע עד מקום שכם עד אילון מורה לבוא לביהכ"נ ולביהמ"ד, שרק זה הוא תכלית הנרצה לאדם. (דברי יונה ח"א דף ח')

בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו, ובמדרש ילקוט אי שנעשה לבו ככבד. ומובא במפרשים שבראות משה רבינו ע"ה גודל עקשנותו של פרעה התבונן בעצמו ולא מצא בכוחות נפשו מדה כזו של עקשנות לעבודת השי"ת, והצטער על כך וע"כ אמר לו השי"ת שלא יתעצב לבו על הדבר כי אני הכבדתי את לבו שאין הכבדתי לבו מצד כוחות עצמו אלא שנעשה לבו ככבד בגיורת עליון. בפ' שמות על הפסוק וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ולבנים ובכל עבודה בשדה איתא **בוה"ק** בעבודה קשה זו קושי"א בחומר זה ק"ו ובלבנים זה ליבון הלכתא ובכל עבודה בשדה זו ברייתא את כל עבודתם אשר עבדו בהם בפרך זו משנה. ותמוה מה הקשר לדברים אלו ע"פ פשוטם של מקרא. וענין זה יש לרמוז בפסוק וימררו את חייהם וגו' שאף אם נגזרה גזירה של וימררו את חייהם אין מוכרח שתתקיים הגזירה דוקא בעבודה קשה בחומר ולבנים אלא ניתן לקיימה ע"י יגיעה מפרכת בתורה בליבון הלכתא וקל וחומר בלימוד משנה וברייתא וכן בצער שאדם מצטער על חסרון הצלחתו בתורה ובתפילה כל זה לצער יחשב ומתקיימת בזה גזירת המרידות. וצריך לזיחר מדמיונות היצר שמדמה לאדם שהוא חש קצת בראשו ואינו יכול ללמוד ועל כגון דא ודאי נאמר חש בראשו יעסוק בתורה. (דברי יונה ח"א דף נ"ו)

דהנה **בוה"ק** איתא עה"פ כי יהיה להם דבר בא אלי רוחא דקב"ה בא אלי שהיה משה דן ברוה"ק וידע שהסכסוך נובע ממה שיש בעצם פירודי לבבות ביניהם ולכן היה משתדל שיהיה בבחינת ושפטתי בין איש ובין רעהו וגו' היינו שמתחילה יהיו המה בעצמם בבחינת איש ורעהו מבלי פירודי לבבות, והעצה לזה הוא כי והודעתי להם את חוקי וגו' להדריכם בדרכי התורה שע"ז מתעורר כח התורה וקדושת התורה להסתכל על כל דבר בכובד של תורה ואז ממילא היה ביכולתו למצוא פשר דבר ליישב ביניהם גם בענין הסכסוך כי כבר הבינו שאין מקום למחלוקת וסכסוכים בעד דברים של מה בכך. ודבר זה נוגע גם בדורות העתידים כי תמיד זהו העצה הנכונה לפשר בין בעלי דבר וז"ש כי יהיה להם דבר בא וגו' ונקט לשון עתיד דהיינו דאף כשיהיה בדורות העתידות סכסוכי דברים ביניהם העצה הוא כנ"ל. (דברי יונה ח"א דף ס"ו)

ומצינו (זוה"ק פ' משפטים ק"ד): איזהו חסיד המתחסד עם קונו שאין החסידות ראוי, אלא באופן שהאדם מתחסד עם קונו שאינו משנה מצורת המצוה כלל אלא עושה רצון קונו אלא שבחסידותו נזהר לפנים משורת הדין ופורש מצ"ט שערי היתר שלא להיכשל באיסור ועל זה נאמר (אבות פ"ב מ"ה) לא עם הארץ חסיד משום שאין בכחו לקיים מצות הבורא כראוי, ולא שייך אצלו כלל עיני חסידות. (דברי יונה ח"א דף רל"ז)

ששורש הדבר נעוץ בריבוי הליצנות והלשה"ר שנפרץ ביותר, וכמ"ש החפץ חיים כי מאד יש לתמוה שכבר קרוב לאלפים שנה מרבים כלל ישראל בתפלות ותחנונים על הגאולה ועדיין לא נתקבלו תפלותיהם והיאך יתכן שהקב"ה שהוא בעל החסד והרחמים עדיין לא שעה לקול תפלת עמו

ישראל, ומביא ע"ז דברים נוראים (מזוה"ק פ' פקודי) שמהדיבורים האסורים נעשה רוח מסאבא ורוח זו מעעבת את דברי הקדושה של תורה ותפלה מלעלות, וא"כ אין עוד תמיהה שאין התפלות מתקבלים, שהרי הם מעוכבים ועומדים ע"י רוח המסאבא של הדיבורים האסורים. (דברי יונה ח"א דף של"ב)

ועכ"פ פנחס מסר נפשו בפועל דשאר השבטים לא הבחינו שיש כאן חטא דבודאי שמצאו אופנים שונים בהלכה שהיא מותרת לו ואף שראו שיש מגפה בישראל לא ידעו לתלות הדבר בזה אמנם פנחס לקח רמח בידו וזה רמוז שלקח בידו כל הרמ"ח איברים שמסר נפשו בפועל ובאמת אמרו"ל (זוה"ק פנחס דף ר"ו) דכבר פרחו נשמתו אלא שנכנס בו נשמת נדב ואביהוא ועי"ז זכה להציל את ישראל. (דברי יונה ח"א דף רט"ו)

והנה נודע (זוהר בראשית כ): כי שם כל דבר הוא החיות והפנימיות של אותו דבר, כי נפש חיה הוא שמו (בראשית ב יט), וז"ש הכתוב כי כשהגיעו אל יושבי דביר ושם דביר לפנים דייקא, ר"ל שם של דביר החיות והפנימיות שלו הוא קרית ספר, ואמרו רז"ל אלו ש' הלכות שנשתכחו בימי אבלו של משה, שזה היה החיות של אותו המחוז, ממילא בהגיעם לשם תשש כחם ולא יכלו לכבוש בהיות לא היה בידם החיות של אותו המחוז, לכן אמר כלב אשר יכה את קרית ספר, דהיינו שיחזיר ההלכות מפלפולו וממילא ולכדה שילכד העיר אח"כ, ונתתי לו וכו' וילכדה עתניאל וכו' כמאמר רז"ל שהחזירו מפלפולו ואז לכד המחוז ההוא, עכ"ד החכם. (דברי יונה ח"ב דף ל"ג)

וכדאיתא **בוה"ק** (פ' משפטים ק"ד): איזהו חסיד המתחסד עם קונו, ואין הלבוש קובע מי הוא בחור חסיד, רק מי שהוא מאמין שקדושת התורה כוללת הכל ומנצל כל רגע לתורה, אבל מי שח"ו אינו נזהר ומולזל בתורה דרבים אז הכל אצלו באופן חיצוני. (דברי יונה ח"ב דף ל"ד)

מבואר **בוהר** הק' (פ' תזריע מו). שהמדרגה של אדם הוא מדרגה יותר גבוה מהמדרגה של גב"ר. גבר הוא מלשון גבורה, וזה הלשון שקוראים לאדם שתמיד מחפש ללחום בזרוע ידו, ואדם הוא לשון יותר גבוה של מי שהוא במדרגה של (ישעיה יד יד) אדמה לעליון. (דברי יונה ח"ב דף ל"ה)

והחתם סופר בתשובה מביא בשם הזוה"ק (רע"א מהימנא) שמיד כשהאדם נולד נגזר עליו כל דורות העתידים לצאת ממנו. (דברי יונה ח"ב דף מ"א)

ל"ג בעומר - אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרין (יומא פה):

ושמעתי פעם מהנה"צ רבי יונתן שטייף זצ"ל דמצינו משנה שלימה שיש בו התעוררות של ספר חסידות והוא המשנה (יומא פה): אמר ר' עקיבא וכו' מקוה ישראל ה' מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל דהנה ענין מקוה הוא מלשון תקוה שהשי"ת הוא תקותן של ישראל ומי שמקוה אל השי"ת הרי ע"י התקוה השי"ת מטהר אותו כפי מה שצריך לו. (דברי יונה ח"א דף רס"ג)

כדאיתא **בוהר** הק' (פ' פקודי רסג): וז"ל ומהא רוחא בישא תלין כמה גהדיין אחרנין, דאינון ממנין לאחדא מלה בישא או מלה טנופא דאפיק בר נש מפמינה, ולבתר אפיק מילין קדישין, וי לון וי לחיהון וי לון בעלמא דין וי לון ביילמי דאתי, בגין דאילין רוחין מסאבין נטלין ההוא מלה מסאבא, וכד אפיק בר נש לבתר מילין קדישין, אקדימי אילין רוחין מסאבין מלי ההוא מסאבא, ומסאבין לההוא מלה קדישא, ולא זכי לה בר נש עכ"ל. ואם כן כשמספר לשון הרע ואח"כ מקיים מ"ע דקריאת שמע או תפלה או ברכת המזון, או שאר מאה ברכות דכל יום, ובודאי נברא עי"ז מחלצות לנפש, וכאשר הדיבורים הטמאים ממשיכים עליהם רוח הטומאה תיכף מתקלקלים ונמאסים ואינם ראויים עוד לנפש להתלבש בהם עי"ש. (דברי יונה ח"ב דף ע"ט)

ליומא דהילולא קדישא

רבי יחזקאל הלוי מפראג ב"ר יהודה יצוק"ל בעל נודע ביהודה

י"ד [ח"א] אייר תקנ"ג

וידוע מש"כ הנוב"י [או"ח סימן לה] למי שנכשל בעבירה ל"ע וז"ל ועתה נתעורר בתשובה ואשרי לו שתורתו עמדה שלא ישתקע בטומאה וכו' עכ"ד כי זהו דבר גדול שמתעוררים לתשובה. (דברי יונה ח"א דף קמ"ג)

י"ל ע"י מערכת אוצר יונה - 659-6062 (845)

צו באקומטן דעם גליון וועכנטליך שיקט א אי-מעיל צו
YIDEL425@gmail.com